

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1129
van **BART CLAES**
datum: 4 mei 2021

LYDIA PEETERS
VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Oosterweelverbinding - Bodemverontreiniging

Het probleem van de met PFOS verontreinigde gronden op het Oosterweeltracé in de regio Zwijndrecht kwam reeds uitgebreid aan bod tijdens de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 28 april 2021 (cf. actuele vraag nr. 522 van collega Mieke Schauvliege en actuele vraag nr. 538 van mijzelf).

Tijdens dit plenair debat vroeg ik of de minister van Mobiliteit en bij uitbreiding de voltallige Vlaamse Regering alsnog bereid was om onmiddellijk opdracht te geven tot een oriënterende bemonstering van het volledige Oosterweeltracé om alle mogelijke bodemverontreiniging op dit tracé in kaart te brengen, om verdere onaangename verrassingen in dit Oosterweeldossier te voorkomen.

De minister van Mobiliteit antwoordde dat zo'n opdracht niet nodig is daar tussen 2016 en 2018 dergelijke onderzoeken al werden uitgevoerd, alsook dat de Vlaamse Regering intussen 50.000.000,00 euro heeft uitgetrokken om de sanering van de verontreinigde gronden op het Oosterweeltracé in de mate van het mogelijke te financieren en Lantis te vergoeden voor de kosten die zij daarvoor maakt. Later in het debat nuanceerde de minister echter dat voormeld bedrag enkel de kosten dekt voor de PFOS-sanering op het Oosterweeltracé in Zwijndrecht.

Tevens verzekerde de minister van Mobiliteit dat de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) en de Grondenbank in het kader van het grondverzet dat de aanleg van de Oosterweelverbinding met zich zal meebrengen, en ik citeer: "sowieso elke vrachtwagen (zal) controleren die daar met een vracht grond rondrijdt". Onmiddellijk daarna moest de minister bekennen dat dit louter een papieren controle van de vereiste vervoersattesten betreft.

Dergelijke attesten worden echter afgeleverd op basis van slechts een steekproefsgewijze controle van de gigantische partijen grond die tijdens deze werken verzet zullen worden. Onze vraag of er nog bijkomende, aanvullende maatregelen zullen worden uitgevaardigd om tot een meer sluitende controle te komen van deze gigantische hoeveelheid grond die tijdens de verdere Oosterweelwerken nog verplaatst zal worden, bleef tijdens het plenaire debat onbeantwoord. Dergelijke controles zijn echter absoluut nodig om te voorkomen dat verontreinigde grond uit het Oosterweeltracé op de meest uiteenlopende plaatsen in Vlaanderen (bv. in kleiputten in de regio Rumst die als eindbestemming voor Oosterweelgrond zouden worden aangeduid) zal terechtkomen.

Vandaar volgende vragen aan de minister van Mobiliteit en de minister van Omgeving.

1. Kunnen de ministers, nu er volgens de minister van Mobiliteit tussen 2016 en 2018 in verschillende fasen al een oriënterende bemonstering van het volledige Oosterweeltracé heeft plaatsgevonden, een duidelijk overzicht op kaart bezorgen van alle tracézones op het Oosterweeltracé waar bodemverontreiniging werd vastgesteld, met per zone een vermelding van:
 - a) de aard en de ernst van de verontreiniging;
 - b) de geplande saneringswijze;
 - c) de geraamde saneringskosten (met vermelding of het budget daarvoor al dan niet is gereserveerd in de begroting)?
2. a) Kunnen de ministers verduidelijken of er naast de, in het kader van de Vlaamse grondverzetregeling, verplichte steekproefsgewijze controle van de partijen grond die verzet zullen worden, en de door de minister van Mobiliteit aangekondigde controle van de vervoersattesten van elke met grond geladen vrachtwagen, door elk van hen nog al dan niet bijkomende, aanvullende maatregelen uitgevaardigd zullen worden om tot een meer sluitende controle te komen van de gigantische hoeveelheid grond die tijdens de verdere Oosterweelwerken nog verzet zal worden?

Zo ja, graag voor elke minister per beleidsdomein een overzicht van deze geplande maatregelen, alsook van de geraamde kosten en de vereiste vte-inzet ervan (vte: voltijdsequivalent)?

- b) Overweegt de minister van Omgeving om de Vlaamse Omgevingsinspectie in die optiek in te schakelen via de opname van een tijdelijke actie (i.c. extra grondbemonsteringen in het kader van het Oosterweelgrondverzet) in het handhavingsprogramma van deze inspectiedienst voor de duur van de Oosterweelwerken?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, hoeveel extra vte's zullen in het kader van deze actie worden aangeworven voor deze inspectiedienst, en welk budget voor staalnames en -analyses zal de minister daarvoor op jaarbasis vrijmaken?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhail Demir (962), Lydia Peeters (1129)

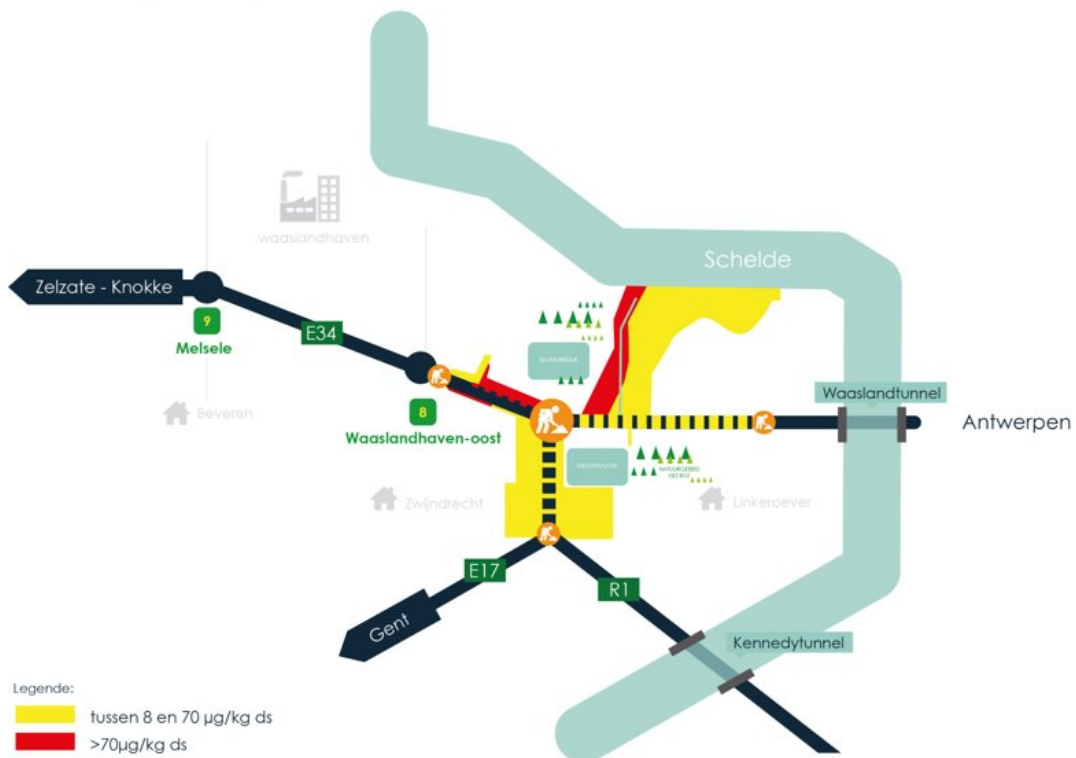
GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 1129 van 4 mei 2021

van **BART CLAES**

1. a) Binnen het projectgebied worden, rekening houdend met het huidige toetsingskader, verhoogde concentraties PFAS vastgesteld binnen de projectgebieden 'Infrastructuurwerken Linkeroever' en 'Scheldetunnel'.

vereenvoudigde weergave

- b) De werken die Lantis uitvoert zijn technische werkzaamheden in functie van de grondverzetregelen. De eventuele saneringsplicht die uitgaat van de verontreiniging ligt bij de veroorzaker van de verontreiniging.

In functie van de uitvoering van de technische werkzaamheden voor de realisatie van het infrastructuurproject zullen de gronden met de hoogste concentraties aan PFOS worden afgeschermd van de omgeving met een dubbele bescherming (folie in combinatie met klei/bentoniet) om zodoende insijpeling van grondwater te voorkomen en verdere verspreiding van verontreiniging van het grondwater te voorkomen.

Doordat de gronden met de hoogste concentraties zorgvuldig afgedekt worden, kan de vervuiling zich niet meer verspreiden via de lucht of het grondwater, wat wel het geval is als alles blijft zoals het is. De maatregelen die Lantis neemt, zorgen ervoor dat een groot deel van de vervuiling beter ingedamd wordt dan zonder de Oosterweelwerken.

In de technische verslagen worden de uit te graven bodemmateriële beoordeeld naar de herbruikbaarheid volgens de grondverzetsregeling. Als ze niet op rechtmatige manier worden of kunnen worden gebruikt, zijn de bodemmateriële te beschouwen als afvalstoffen. Als de bodemmateriële niet kunnen worden gereinigd, worden ze beheerd conform de bepalingen van het Materialendecreet.

- c) Lantis is geen saneringsplichtige en heeft dus ook geen inzage in de saneringskosten.

De kosten die Lantis in kaart heeft gebracht gaan enkel over de maatregelen die het zelf dient te nemen. De afhandeling van de PFC/PFOS-problematiek resulteert voor Lantis in een aantal meerwerken. Specifiek gaat het hier over kosten voor de waterzuiveringsinstallatie (investering, onderhoud en exploitatie) en bemalingsmaatregelen, kosten voor het verwerken en inpakken/afdekken van gronden, extra studie- en projectmanagementkosten, compensaties voor inefficiënties en vertragingen bij de aannemer.

Dit betreft voor Lantis een risico vreemd aan het project, waarvoor de Vlaamse Regering 26,83 miljoen euro heeft aangeduid als lasten die het VFLD moet dragen en 23 miljoen euro heeft voorzien in de begroting 2021 in kader van het relanceplan MOW.

Over deze kosten werd ook gerapporteerd bij de meest recente voortgangsrapportage Toekomstverbond aan het Vlaams Parlement.

Het is hier belangrijk om het onderscheid te maken met de kosten die voortvloeien uit de saneringsplicht van 3M. Er is in het verleden al een bodemsaneringsproject opgemaakt en de saneringstechniek (grondwateronttrekking) wordt uitgevoerd. OVAM heeft in 2019 aan 3M opgelegd om op basis van de geëvolueerde inzichten rond PFAS-verbinden het beschrijvend bodemonderzoek te herzien. Dit wordt momenteel uitgevoerd. Kosten die voortkomen uit een eventuele sanering in navolging van de inzichten uit dit nieuwe bodemonderzoek, zullen gedragen moeten worden door de saneringsplichtige 3M.

2. a) Het project Infrastructuurwerken Linkeroever heeft extra grond nodig van buiten het projectgebied. Die noodzaak is er deels al voordat een start wordt gemaakt met de overige Oosterweelprojecten, zodat deze grond van elders wordt aangevoerd. Voor de aangevoerde grond worden de gebruikelijke keuringen uitgevoerd.

Voor het project op Rechteroever vraagt Lantis een volledig digitale track & trace van uitgraving tot definitieve bestemming.

Lantis zet zelf in op registratie door de aannemers, en schakelt werfwaarnemers in.

De erkende bodembeheerorganisatie (zoals Grondbank) voert terreincontroles uit op de werf waar de ontgraving plaatsvindt. Indien er in de toekomst vragen of klachten zijn over het grondverzet dat zal plaatsvinden in de werfzone, gaat de OVAM in samenwerking met andere bevoegde inspectiediensten bijkomende controles uitvoeren op het naleven van de grondverzetsregeling. Als het nodig blijkt, worden er verdere acties en maatregelen genomen.

De OVAM heeft bovendien de opdracht gegeven aan 3M om een onderzoek uit te voeren naar de eventuele noodzaak van voorzorgsmaatregelen die moeten genomen worden. Dit moet worden opgeleverd tegen eind juni.

- b) Het grondverzet verloopt volgens het op 18 juni 2018 door vzw Grondbank conformverklaard technisch verslag van 13 april 2018 dat onder leiding van een erkend bodemsaneringsdeskundige is opgesteld.

Dit technisch verslag beschrijft de bemonsteringsstrategie en bepaalt de milieuhygiënische kwaliteit en hergebruiksmogelijkheden van de uit te graven bodemmateriële. Verder legt het bijkomende voorwaarden en uitvoeringsbepalingen vast aangaande de uitgraving en het hergebruik van de bodemmateriële.

Er zijn geen aanwijzingen dat deze grondbemonsteringen niet correct zouden zijn gebeurd noch dat het grondverzet in strijd met het technisch verslag wordt uitgevoerd.

Het Departement Omgeving (afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning) is inderdaad gestart met de opmaak van het eerste Omgevingshandhavingsprogramma. Dat programma legt de strategische en operationele beleidsdoelstellingen en -prioriteiten van het Vlaamse omgevingshandhavingsbeleid voor de volgende 5 jaar vast en bevat een bundeling van de vijfjaarlijkse individuele handhavingsprioriteiten van de handhavingsinstanties.

Het is reeds voorzien dat de Omgevingsinspectie controles zal uitvoeren op de ganse werf van de Oosterweelwerken. Hierbij wordt ook toezicht gehouden op de gronden die afgevoerd worden:

- naar vergunde rubriek 2 -inrichtingen (stortplaatsen, grondreinigingscentra, TOPs)
- naar niet-vergunde inrichtingen
- naar buitenlandse bestemmingen (EVOA, kennisgeving vereist)

Om de controles zo efficiënt mogelijk uit te voeren, werkt de Omgevingsinspectie hierbij risicogebaseerd waarbij op basis van de registers van bouwheer Lantis en de technische verslagen van de grondpartijen, geëvalueerd wordt waar staalnames aangewezen zijn. De staalnames die genomen worden, passen binnen het Omgevingshandhavingsplan 2021 waarin de afdeling Handhaving ingeschat heeft hoeveel mensen en middelen zij zal voorzien in 2021 voor het nemen van stalen van afvalwater, afval en grond.

De kwaliteitscontrole van de uitgegraven gronden die een bouwkundig bodemgebruik krijgen, gebeurt door erkende bodembeheersorganisaties zoals de Grondbank.

De OVAM ziet toe op een correcte werking van de door haar erkende actoren. De focus ligt daarbij op de controle van het proces en het tot stand komen van de verslagen en rapporten, o.m. door middel van audits.

Er zijn geen redenen waarom het Oosterweelgrondverzet een tijdelijke actie binnen dit handhavingsprogramma zou moeten worden, nu er geen enkele aanwijzing is dat het grondverzet binnen dat project niet volgens de grondverzetsreglementering zou verlopen. De nodige controles door zowel de erkende bodembeheersorganisaties en de Omgevingsinspectie zijn immers al voorzien.